

Avdelningen för juridik
Elin Persson

Justitiedepartementet

103 33 Stockholm

En straffreform (SOU 2025:66)

Sammanfattning

Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) *tillstyrker* utredningens förslag om att överlämnande av vård enligt lagen (1988:870) om vård av missbrukare i vissa fall (LVM) bör utgå ur påföljdssystemet.

SKR *tillstyrker* utredningens förslag om att kontraktsvård bör utgå ur påföljdssystemet.

SKR *noterar* utredningens förslag om påföljdsval för unga lagöverträdare.

SKR *noterar* utredningens förslag om påföljdsval för lagöverträdare med en allvarlig psykisk störning.

SKR har *inga invändningar* mot utredningens förslag om att det ska införas en underrättelseskyldighet för externa vårdgivare om den dömda allvarligt åsidosätter sina skyldigheter enligt en tilläggssanktion.

SKR *ställer sig frågande* till bedömningen att kostnadsökningar till följd av utredningens förslag för kommuner, vid verkställighet av vissa ungdomspåföljder, kan hanteras inom befintliga anslag.

SKR *avstår* från att yttra sig över förslagen i övrigt.

Allmänna synpunkter

SKR ställer sig positiva till att det genomförs en genomlysning och reform av straffskalor och påföljdssystem så att dessa blir mer proportionerliga. Det är angeläget att straffskalor och påföljdssystem är anpassade till den brottslighet som samhället upplever och försöker komma till rätta med i dag. Detta gäller särskilt mot bakgrund av den allvarliga kriminalitet med skjutningar, mord och sprängningar som drabbar vårt samhälle. SKR anser att det är viktigt att hitta effektiva åtgärder för att vända denna utveckling. Förändringar som genomförs måste bygga på forskning och beprövad erfarenhet, samt syfta till rehabilitering och att förhindra återfall i brott.

SKR är en intresse- och arbetsgivarorganisation för kommuner och regioner som arbetar med de verksamhetsområden som är aktuella för våra medlemmar, dvs. främst de uppgifter som ankommer på kommuner och regioner. SKR avstår därför från att yttra sig över de delar i betänkandet som inte direkt berör kommuner och regioner.

Avsnitt 6.4.3 Överlämnande av vård enligt LVM bör utgå ur påföljdssystemet

SKR tillstyrker utredningens förslag om att överlämnande av vård enligt LVM bör utgå ur påföljdssystemet. Förslaget framstår som väl avvägt dels då den aktuella påföljden används i liten utsträckning dels då det är rimligt att Kriminalvården ansvarar för frågor kopplat till vårdbehov inom ramen för verkställighet. SKR:s ställningstagande bygger på att Kriminalvården tar ansvar och utvecklar sin kapacitet för att möta gruppens behov.

Avsnitt 6.4.4 Kontraktsvård bör utgå ur påföljdssystemet

SKR tillstyrker utredningens förslag om att kontraktsvård bör utgå ur påföljdssystemet. Förslaget framstår som väl avvägt då det är rimligt att Kriminalvården ansvarar för frågor kopplat till vårdbehov inom ramen för verkställighet.

Avsnitt 6.9.19 Anmälningsskyldighet för externa vårdgivare

SKR har inga invändningar mot utredningens förslag om att det ska införas en underrättelseskyldighet för externa vårdgivare om den dömda allvarligt åsidosätter sina skyldigheter enligt en tilläggssanktion. Syftet med underrättelseskyldigheten är möjliggöra ett snabbt ingripande från Kriminalvården och undanröja eventuella sekretesshinder som kan föreligga enligt 25 kap. 1 § och 26 kap. 1 § OSL, dvs. uppgifter inom hälso- och sjukvården samt socialtjänsten som omfattas av sekretess.

Avsnitt 6.13.1 Påföljdsvalet för unga lagöverträdare

Utredningen lämnar förslag avseende påföljdsvalet för unga lagöverträdare i syfte att anpassa detta efter det system med villkorligt fängelse som utredningen föreslår ska införas. Den föreslagna regleringen är, så långt det är möjligt, avsedd att motsvara vad som i dag gäller i fråga om påföljdsvalet för unga lagöverträdare.

Då socialtjänsten ansvarar för viss verkställighet i fråga om unga lagöverträdare noterar SKR utredningens förslag men yttrar sig inte i sak. SKR vill i övrigt understryka vikten av att Kriminalvården tar ansvar och utvecklar sin kapacitet för att möta gruppens behov.

Avsnitt 6.13.2 Påföljdsvalet för lagöverträdare med en allvarlig psykisk störning

Utredningen lämnar förslag avseende påföljdsvalet för lagöverträdare med en allvarlig psykisk störning i syfte att anpassa detta efter det system med villkorligt fängelse som utredningen föreslår ska införas. Utgångspunkten för den föreslagna regleringen är att den så långt som möjligt ska få samma innebörd som den nuvarande.

Då hälso- och sjukvården har ansvar i fråga om verkställighet vid rättspsykiatrisk vård noterar SKR utredningens förslag men yttrar sig inte i sak.

Avsnitt 16.2.5 Särskilt om ungdomspåföljder

I betänkandet görs bedömningen att förslagen om straffskärpningar och utvidgade eller nya straffskärpningsgrunder kan medföra ökade kostnader för bl.a. landets kommuner eftersom de ansvarar för verkställigheten av vissa ungdomspåföljder. Utredningen föreslår en ökning av straffmättningsvärdet för flera brott, vilket i sin tur leder till att ungdomspåföljderna blir mer ingripande, t.ex. genom att antalet timmar ungdomstjänst för ett visst brott ökar.

Utredningen gör dock ingen beräkning av hur stor denna kostnadsökning för kommunerna kan bli, utan nöjer sig med att konstatera att kostnadsökningen är mycket svår att uppskatta och kan påverkas av andra förslag på området. Vidare framför utredningen att de anser att det inte kommer uppstå några kostnadsökningar till följd av förslagen som inte kan hanteras inom befintliga anslag.

SKR ställer sig frågande till vilka anslag som åsyftas. Något anslag i statens budget, motsvarande det som utgår till de statliga myndigheterna, finns inte för kommuner och regioner. Kommunernas och regionernas primära inkomstkälla är i stället skatteintäkter samt generella och riktade statsbidrag.

SKR har förståelse för att de ekonomiska konsekvenserna av de aktuella förslagen kan vara svåra att överblicka, bl.a. i väntan på ytterligare reformer på området. Om det inte är möjligt att beräkna vilka

kostnadsökningar som den samlade reformen innebär i dagsläget bör dock utgångspunkten vara att regeringen återkommer i finansieringsfrågan när detta klarlagts i den fortsatta beredningen av förslagen.

Sveriges Kommuner och Regioner

Anders Henriksson
Ordförande